

Vážený pan
Mgr. et Mgr. Adam Vojtěch MHA
Ministerstvo zdravotnictví
Palackého náměstí 375/4
128 01 Praha 2

DOPORUČENĚ, DATOVOU ZPRÁVOU

Věc: doporučení k Centrálnímu očkovacímu systému z pohledu právní úpravy a práva na soukromí

V Praze dne 8. června 2021

Vážený pane ministře,

naše nevládní organizace Iuridicum Remedium (IuRe) se dlouhodobě zabývá tzv. digitálními právy, zejména pak právy na soukromí a ochranu osobních údajů; spolupracuje přitom s mnoha aktéry veřejné správy na legislativní i exekutivní úrovni (např. účastí ve Výboru pro lidská práva a moderní technologie Rady vlády pro lidská práva).

Zajímalo nás, jak je z pohledu ochrany soukromí koncipován Centrální rezervační systém -očkování proti COVID-19 (dostupný na <https://registrace.mzcr.cz/>), jelikož byl v poměrně krátké době navržen na zpracování osobních údajů milionů osob a případná pochybení by pak byla velmi riziková.

Z průzkumu tohoto systému -z rozhraní pro uživatele- jsme zjistili několik závažných rizik co do zpracování osobních údajů, ne-li přímo porušení příslušné právní úpravy. Věříme, že je možné tato pochybení na příslušném útvaru ministerstva či ÚZIS celkem snadno a rychle (nízké desítky MD) napravit:

1. Registrační web Centrálního očkovacího systému obsahuje **externí prvky** od společností Google a Microsoft – jde o sledovací prvek Google *Tag Manager*, prvek *reCAPTCHA* pro ochranu před robotickým zneužitím a sledovací prvek *Microsoft Application Insights*. *Tag Manager* i *reCAPTCHA* odesílají osobní údaje firmě Google. Obě společnosti **zpracovávají osobní údaje za špatně dostupných** (link na podmínky zpracování osobních údajů u prvku *reCAPTCHA* vede na nepřehledný dokument pojednávající o všech druzích zpracování osobních údajů společností Google LLC či Google Ireland) **a z hlediska právní úpravy EU sporných podmínek**.

Společnosti Google i Microsoft totiž podléhají kontroverznímu zákonu USA tzv. FISA¹, což bylo shledáno **Evropským soudním dvorem jako problém** vedoucí k nedodržení podmínek evropské legislativy (GDPR²) a potenciálně nemožnosti osobní údaje Evropanů těmito společnostmi

1 Foreign Intelligence Surveillance Act, online: <https://uslaw.link/citation/us-law/public/95/511>,

2 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=cs>

zpracovávat (rozsudek ve věci C-311/18 Data Protection Commissioner v. Facebook Ireland Limited a Maximilian Schrems). Byť se dopady tohoto rozsudku (tzv. Schrems II) stále ujasňují a rozhodující bude stanovisko *European Data Protection Board*, je žádoucí riziko daného zpracování osobních údajů **eliminovat odstraněním těchto prvků z webu Centrálního rezervačního systému pro očkování – nejsou pro provoz nezbytné, ochranu před zneužitím roboty lze nahradit řešením, které data uživatelů zbytečně nezpracovává.**

Musíme bohužel připomenout, že na problém upozorňujeme dlouhodobě a jde o jedno z pochybení, za které jsme v březnu t.r. udělili Ministerstvu zdravotnictví anticenu *Big Brother Awards* za rok 2020. Kvitujeme naopak, že bylo možné rychle stopnout předávání rodných čísel rezervujících z rezervačního systému společnosti Google v počátcích očkování.

2. V souladu se zákonným požadavkem minimalizace zpracování osobních údajů doporučujeme z rezervačního systému rovněž **odstranit zadávání adresy trvalého pobytu**; po prostudování podmínek očkování se nám její zadání jeví jako zbytečné. Stejně tak doporučujeme omezit zadání **profesní příslušnosti** pouze pro povolání, která mají význam pro přednostní rezervaci termínu; nikoli plošně vyžadovat vyplnění profesní příslušnosti.

3. Doporučujeme rozšířit **možnosti ověřování uživatele také formou e-mailové adresy**, popř. **čísel zahraničních operátorů**. Pokud nemá uživatel k dispozici aktivní telefonní číslo s předvolbou +420 nebo +421 a přístroj schopný přijímat zprávy SMS, stává se pro něj registrační systém nepoužitelným, protože neprojde ani prvním krokem. Získávání telefonních čísel navíc vnímáme jako nadbytečný sběr osobních údajů, který je pro uživatele rizikový: V případě úniku dat (ke kterým dochází) může být právě telefonní číslo cenným identifikátorem, přes nějž lze propojit uniklé informace z různých zdrojů. Na rozdíl od např. rodných čísel jsou telefonní čísla obvykle méně chráněna a jsou známa rodině, kolegům, známým, ale i obchodníkům, kteří přišli do kontaktu s danou osobou, takže existuje vyšší riziko zneužití. Doporučujeme tedy zachovat možnost použití telefonního čísla, ale **doplnit ji o alternativní možnost použití e-mailové adresy** (která se dá zřídit i jednoúčelově), **případně o telefonní čísla z ostatních zemí** nebo umožnit registraci bez telefonu.

4. Systém by měl nabízet **možnost zrušení účtu v registračním systému** (tj. odvolání souhlasu se zpracováním osobních údajů, pokud byl udělen, a neprodlený výmaz nepotřebných údajů) jednoduchým způsobem všem uživatelům, kteří již mají očkování ukončené, a tedy systém nemusejí dále používat.

5. Zpracovávat osobní údaje pouze na základě právních titulů plnění smluvních a zákonných povinností (GDPR čl. 6, odst. 1, písm. b) a c). Domníváme se, že zpracování osobních údajů na základě výslovného souhlasu (písm. a) tak, jak je uvádíte v informacích o zpracování osobních údajů, nelze použít, protože souhlas nesplňuje prvek svobody jeho udělení, jak požaduje GDPR i dozorová

praxe. **Dobrovolnost očkování by měla být nezávislá na dobrovolnosti použití informačního (rezervačního) systému.** Pokud člověk odmítne souhlas se zpracováním osobních údajů (a nemá přitom možnost nechat se očkovat u svého praktického lékaře), bude mu odeprána možnost očkování, a proto takovýto souhlas nelze považovat za svobodně udělený.

Doporučujeme upravit zásady zpracování osobních údajů tak, aby **výslovný souhlas nebyl potřeba.** Pak doporučujeme zpracovávat pouze nezbytné minimum osobních údajů po nezbytně dlouhou dobu dle právních titulů plnění smlouvy a/či zákonné povinnosti.

Vedle odstranění rizik webového rozhraní očkovacího projektu považujeme za velmi důležité naplnění **principu „práva na analogové řešení“ i v případě očkování.** Tento princip dobré správy je vtělen mj. v *Technologickém desateru (nejen) pro časy koronaviru* přijatém Radou vlády pro lidská práva dne 10.12.2020 (body č. 5 a 6)³ či je obsahem pozice České republiky k tzv. Digitálnímu kompasu, programovému dokumentu EU. Smyslem principu „práva na analog“ je zajistit nedigitální alternativu, která je jak vhodnou prevencí tzv. digitálního vyloučení, tak nástrojem pro zmírnění zranitelností technologických řešení.

V současnosti existují jen dvě možnosti získání vakcinace v ČR, a to digitálně přes centrální registrační systém, nebo "analogově" přes praktického lékaře. Druhá možnost ale není přístupná všem, neboť praktičtí lékaři nemají povinnost očkovat proti COVID-19 a někteří tak skutečně nečiní. Mnoho zájemců o očkování je tak nuceno použít digitální systém ev. na očkování rezignovat. Pro ty, kteří například nepoužívají mobilní telefon a nemohou přijímat PIN1 a PIN2 nezbytné pro dokončení registrace a rezervaci termínu očkování, je pak možnost očkování fakticky uzavřena.

Doporučujeme proto zavést **alternativu bez využití digitální registrace k očkování**, například umožněním "drop-in" očkování přímo při návštěvě očkovacího místa bez předchozí registrace. Pokud to kvůli aktuálnímu naplnění kapacit není možné, doporučujeme tuto alternativu zpřístupnit co nejdříve, jak se kapacity se uvolní. Stejný návrh je obsahem *Společného prohlášení o využívání zdravotnických dat pro vnitrostátní účely a mezinárodní cestování*⁴ (bod 5) vydaného tento měsíc **Global Privacy Assembly** sdružujícím národní úřady ochrany osobních údajů i další odborné aktéry na poli ochrany soukromí.

Doufáme, že námi uvedená doporučení chápete a ztotožňujete se s nimi; jsou v zájmu dobré

³ online: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenkyne-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/moderni-technologie-jdou-ruku-v-ruce-s-lidskymi-pravy-i-ve-vyjimecnych-stavech-185766/>

⁴ pracovní překlad českého Úřadu na ochranu osobních údajů, online: https://www.uouu.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=50811

správy a respektu k právům občanů. Věříme, že pro ochranu zdraví a kvality života lidí v Česku je potřeba očkování, které je dobrovolné, ale zároveň maximálně dostupné. To pro nás znamená, že by měl být očkovan každý člověk, který o to má zájem, nehledě na své sociální postavení, technologické vybavení nebo digitální dovednosti. Zároveň by měl být striktně minimalizován sběr a zpracování osobních údajů. Věříme, že zdravotní služby a další veřejné služby by v tomto měly jít příkladem a neměly by kopírovat nekalé praktiky komerčních projektů.

Předem Vám děkujeme za vyrozumění, zda a jak budete doporučení zohledňovat. Rádi Vám poskytneme více informací či konzultací, budete-li mít zájem. Rádi budeme sdílet a prezentovat Vaše kroky k nápravě systému očkování, aby plně respektoval soukromí i volbu očkovaných.

S pozdravem

za luRe

Mgr. et Mgr. Jan Vobořil, Ph. D.